

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa o stave a úrovni pedagogického riadenia, procesu a podmienok výchovy a vzdelávania v materských školách v školskom roku 2010/2011 v SR

V školskom roku 2010/2011 bolo v materských školách (MŠ, škola) vykonaných **279** inšpekcií, z toho **196** komplexných inšpekcií a **83** tematických inšpekcií, čo predstavuje **9,72 %** z celkového počtu MŠ v Slovenskej republike (SR). Z kontrolovaných subjektov bolo štátnych MŠ **242**, cirkevných (CMS) **6** a súkromných (SMS) **31**. S vyučovacím jazykom slovenským (VJS) bolo **240** MŠ, s vyučovacím jazykom maďarským (VJM) **32**, s vyučovacím jazykom slovenským a maďarským (VJS/VJM) **4**, s vyučovacím jazykom slovenským a ukrajinským (VJS/VJU) **1** MŠ a bilingválne, v AJ, vyučovali **2** MŠ.

Cieľom inšpekčnej činnosti v MŠ bolo zistiť stav a úroveň pedagogického riadenia, procesu a podmienok výchovy a vzdelávania; súlad školského vzdelávacieho programu (ŠkVP) so štátnym vzdelávacím programom (ŠVP).

Súhrnné zistenia vychádzali najmä z vykonaných **448** hospitácií a informačného dotazníka pre riaditeľov **196** škôl; z rozhovorov s pedagogickými zamestnancami a so zriaďovateľmi; fyzickej kontroly interiérov a exteriérov a z analýzy dokumentácie **279** MŠ.

Do **470** tried v **196** MŠ bolo prijatých **9 093** detí. Odloženú povinnú školskú dochádzku (OPŠD) malo **303** detí a **6** dodatočne odloženú povinnú školskú dochádzku (DOPŠD). Detí so ŠVVP bolo **83**, z toho **33** zo sociálne znevýhodneného prostredia (SZP), **48** detí so zdravotným znevýhodnením (ZZ) a **2** deti s nadaním (N) v Prešovskom kraji. V jednej špeciálnej triede Košického kraja bolo vzdelávaných 8 detí s mentálnym postihnutím. Údaje o počte tried a detí sú uvedené v tabuľke č. 1.

Tabuľka č. 1

Deti a triedy v materskej škole	Počet tried	Celkový počet detí	Deti s OPŠD	Deti s DOPŠD	Deti so ŠVVP				
					Celkový počet detí so ŠVVP				83
					z toho				
					ZZ	SZP			N
Počet detí zo SZP	OPŠD	DOPŠD							
Trieda s deťmi mladšími ako tri roky	13	208							
Trieda pre 3 – 4 ročné deti	113	2093			5				
Trieda pre 4 – 5 ročné deti	59	1201			4				
Trieda pre 5 – 6 ročné deti	119	2586	214	3	21	10	10		
Trieda pre 3 – 6 ročné deti	180	3003	103	3	12	23	2	3	2
Počty spolu	470	9 039	303	6	48	33	12	3	2
Počet samostatných tried pre deti zo ZZ				1	8 detí s mentálnym postihom				
Počet samostatných tried pre deti zo SZP					0				
Počet samostatných tried pre deti s nadaním					0				

Riadenie školy

Školský vzdelávací program

Školskí inšpektori analyzovali **279** ŠkVP, ktoré boli vypracované na rôznej kvalitatívnej úrovni. Zväčša umožňovali (78,13 %) realizovať výchovu a vzdelávanie v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania školského zákona i štátneho vzdelávacieho programu (ŠVP) okrem 28¹ ŠkVP. Obsah ŠkVP bol v menšej miere ovplyvnený požiadavkami zákonných

¹ V Banskobystrickom 14 ŠkVP, v Trnavskom 9, v Prešovskom 3 a 2 ŠkVP v Bratislavskom kraji.

zástupcov detí a spolupracujúcich inštitúcií. Niektoré časti² štruktúry chýbali, poskytovali neaktuálne údaje, prípadne boli spracované len teoreticky, niektoré povrchne a zväčša formálne, obsahovali odbornou-terminologickú nepresnosť a identické časti najmä ŠVP, školského poriadku a plánu práce školy. Mnohí riaditelia riešili duplicitu informácií odvolávkami na príslušnú dokumentáciu školy. Príčinami zistených nedostatkov boli pretrvávajúca slabá orientácia pedagogických zamestnancov v právnych predpisoch a odbornej literatúre, neobozretné uplatnenie zásad a podmienok vypracovania ŠkVP uvedených v ŠVP a revidovanie ŠkVP počas školského roka, čo prispelo k priemernej úrovni (67,38 %) súladu obsahu/štruktúry ŠkVP s § 7 ods. 4 a 5 školského zákona.

Podmienkam, profilácii i koncepcnému zámeru rozvoja školy zodpovedali premyslené a reálne stanovené ciele výchovy a vzdelávania (88,05 %). Niektoré školy ich vymedzili len odpísaním zo ŠVP a školského zákona bez ohľadu na vlastné potreby. Profilom absolventa sporadicky reflektovali vlastné zameranie, prípadne rozšírenie obsahu (26,88 %) učebných osnov (UO) v oblasti environmentálnej, regionálnej a vlasteneckej, multikultúrnej, humanistickej výchovy, ochrany života a zdravia, rozvíjania komunikatívnych, pohybových, grafomotorických i digitálnych spôsobilostí detí, spolupráce s rodinou a experimentálnom uplatňovaní prvkov Montessori pedagogiky. CMŠ deklarovali rozšírenie vzdelávacieho obsahu o náboženskú výchovu. So súhlasom ministerstva školstva vydal zriaďovateľ jednej súkromnej školy Bratislavského kraja UO podľa anglického modelu. Jedna v Trnavskom a 2 MŠ v Banskobystrickom kraji nemali vypracované UO, učitelia plánovali VVČ zo ŠVP. Príčinami pretrvávajúcej priemernej úrovne (59,12 %) UO boli nedodržanie minimálneho rozsahu vzdelávacích štandardov ŠVP; absencia vzdelávacích oblastí, učebných zdrojov, charakteristík obsahových celkov, stratégií výchovy a vzdelávania, metód a prostriedkov hodnotenia. V porovnaní s predchádzajúcim školským rokom bol zistený nárast nelogického usporiadania, nadväznosti a postupnosti učiva UO. V dvoch MŠ s VJM Banskobystrického kraja absentovali v UO špecifické ciele nadobúdania jazykových spôsobilostí detí v štátnom jazyku. Prierezové témy v súlade s profiláciou školy boli samostatne rozpracované (35,84 %) v prevažnej väčšine ŠkVP Nitrianskeho kraja, v 3 Prešovského, v 1 Košického a Trnavského kraja.

Podmienky výchovy a vzdelávania detí so ŠVVP deklarovalo 43 škôl (15,41 %). Individuálne vzdelávacie programy (IVP) pre všetky začlenené deti boli vypracované v 26 MŠ (9,32 %) v spolupráci so zariadením výchovného poradenstva a prevencie. Na včasnú špeciálno-pedagogickú, psychologickú a medicínsku diagnostiku MŠ využívali servis odborníkov s pozitívnym dopadom na individuálny rozvoj osobnosti dieťaťa. Desiat škôl deklarovalo osobitosti zaškolenia³ (3,58 %) a mali kompenzačné pomôcky pre deti so ZZ.

Riaditelia škôl vydali ŠkVP po prerokovaní (77,77 %) v pedagogických radách (PR), v radách škôl (RŠ), oboznámili (88,88 %) zákonných zástupcov detí a zverejnili ich (85,66 %) na verejne prístupnom mieste⁴. Pozitívnym zistením bolo, že riaditelia škôl, vedúci metodických združení, ale aj učitelia vedeli pomenovať nedostatky súvisiace s vypracovaním ŠkVP a potrebu ich revidovania. Celkovo boli vypracované na dobrej úrovni

²Personálne, materiálno-technické a priestorové podmienky, podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní, vnútorný systém kontroly a hodnotenia detí a zamestnancov, požiadavky na kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov, ojedinele stratégie výchovy a vzdelávania, dĺžka dochádzky, pravidlá ukončovania výchovy a vzdelávania a vydávania dokladu o získanom vzdelaní, profil absolventa, vyučovací jazyk, vlastné ciele a poslanie výchovy a vzdelávania, podmienky výchovy a vzdelávania detí so ŠVVP.

³ V Nitrianskom kraji 7 MŠ, v Košickom 1 a 2 v Trnavskom kraji.

⁴ Vo vstupných priestoroch, oznamom na nástenke o jeho dostupnosti na požiadanie, ojedinele aj na webovom sídle školy.

(77,71 %), v SMS na priemernej úrovni. Zlepšenie si vyžaduje pragmatická a odbornoterminologická zrozumiteľnosť, aktuálnosť a nadväznosť informácií jednotlivých častí ŠkVP.

Poradné orgány riaditeľov riešili (76,53 %) pedagogické i výchovno-vzdelávacie problémy, spolupracovali na revidovaní ŠkVP a tvorbe dokumentácie školy. Výraznejšie zabezpečovali interné a mimoškolské aktivity. Podporovali odbornosť učiteľov prednáškami, diskusiami k preštudovanej odbornej literatúre, výmenou pedagogických skúseností a informácií zo vzdelávacích aktivít, sporadicky otvorenými hodinami. V Prešovskom a v Žilinskom kraji prezentovali využívanie digitálnych technológií (DT), vlastných učebných materiálov a pomôcok vo VVČ. Pretrvávalo sporadické participovanie na skvalitňovaní výučby učiteľov, na pravidlách plánovania, hodnotenia a pedagogického diagnostikovania detí, čo znižovalo súčinnosť pedagogického riadenia na skvalitňovaní VVČ. Chýbajúce pravidlá týkajúce sa vedenia dokumentácie tried, stratégií VVČ i neriešenie odborných problémov ovplyvnili úroveň vyučovania učiteľov. V niektorých regiónoch rokovali spoločné MZ. V ôsmich SMS Bratislavského kraja nebola RŠ zriadená. V Trnavskom kraji bola riaditeľka členkou RŠ. Ojedinelé spoločné rokovania poradných orgánov, riadiacich zamestnancov v spojených školách a v ZŠ s MŠ málo riešili problematiku MŠ, čo neprispievalo k celkovému napredovaniu škôl, skvalitňovaniu VVČ i vzťahov medzi zamestnancami a vedením škôl. Zlepšenie si naďalej vyžaduje orientácia pedagogických zamestnancov v právnych predpisoch, odbornej terminológii, POP a participovanie poradných orgánov na skvalitňovaní VVČ.

Pedagogické riadenie

Vnútorne predpisy a dokumenty škôl boli prerokované (74,48 %) v PR a v RŠ. Nie vždy boli aktuálne, vypracované v súlade s platnými právnymi predpismi a s rešpektovaním lokálnych podmienok škôl a pedagogicko-organizačných pokynov (POP). Väčšina kontrolovaných škôl, v ktorých sa uskutočňovala výchova a vzdelávanie v jazyku národnostnej menšiny, nevedla pedagogickú dokumentáciu dvojjazyčne. Pretrvávajúcimi príčinami boli nedôslednosť a formálnosť koncipovania obsahu dokumentácie a slabá orientácia riadiacich zamestnancov v právnych predpisoch i v POP. V porovnaní s predchádzajúcim školským rokom bolo zistené kopírovanie dokumentácie z webových sídiel škôl, vo väčšej miere v Banskobystrickom a v Bratislavskom kraji. Niektoré MŠ Košického kraja nemali vypracovaný rokovací poriadok PR a vnútorný predpis na vybavovanie sťažností. V Prešovskom kraji úroveň vypracovaných vnútorných predpisov, pokynov i usmernení vo väčšine škôl pozitívne ovplyvnila riadenie procesu výchovy a vzdelávania. Mnohí riaditelia neurčili termíny, osobnú zodpovednosť i formy kontroly dosiahnutia plánovaných cieľov a úloh v plánoch práce školy. Niektorí stanovili priamu vyučovaciu činnosť učiteľov v rozpore s nariadením vlády SR, nevypracovali niektorú, prípadne nepredložili zriaďovateľovi na schválenie a RŠ na vyjadrenie právnymi predpismi určenú dokumentáciu⁵. Dopadom negatívnych zistení týkajúcich sa dokumentácie boli chýbajúce pravidlá, krátkodobé ciele rozvoja školy a skvalitňovania VVČ, obmedzený prístup zamestnancov, zriaďovateľov a verejnosti k informáciám.

Zriaďovatelia súkromných škôl Bratislavského kraja obmedzili základné povinnosti riaditeľov vydaním školských poriadkov bez prerokovania v PR a v RŠ, z toho dvaja i rozhodovaním o prijatí dieťaťa do MŠ. Zdôvodnili to tým, že najmä výkon práv a povinností detí, zákonných zástupcov, podmienky prijímania detí a prevádzky MŠ zadefinovali v dohodách so zákonnými zástupcami detí. Nevedomosť o existencii POP spôsobila

⁵ Riaditelia nevypracovali plán práce školy, školský poriadok školy a denný poriadok, rokovací poriadok PR, ročný plán kontinuálneho vzdelávania, ročné hodnotenie pedagogických zamestnancov, dokumentáciu spojenú s organizovaním aktivít súvisiacich s VVČ; riaditelia škôl s právnou subjektivitou i pracovný poriadok. Zriaďovateľovi nepredložili na schválenie a RŠ na vyjadrenie koncepčný zámer rozvoja školy a správu o VVČ, jej výsledkoch a podmienkach školy.

nezpracovanie pokynov do dokumentácie v 8 súkromných školách. Dve SMŠ viedli triedne knihy elektronicky a v jednej triednu knihu nemali.

Triedne knihy a osobné spisy detí boli väčšinou vedené podľa vzorov schválených a zverejnených ministerstvom školstva. Pretrvávajúcimi zisteniami boli formálnosť záznamov VVČ v triednych knihách, opravy záznamov a údajov nepovoleným spôsobom. Učitelia zväčša plánovali VVČ týždenne, s jedným cieľom denne z niektorej z troch rozvojových oblastí dieťaťa. Tým nezabezpečili interaktívne prepojenie s tematickými okruhmi a dosiahnutie špecifických cieľov rovnocennými organizačnými formami. Príčinou bolo prioritné zohľadňovanie cieľa edukačnej aktivity, ktorú mnohí učitelia vnímali ako najvýznamnejšiu z usporiadania denných činností. Niektorí učitelia plánovali obsah VVČ z neplatných výchovných zložiek.

Odbornosť predprimárneho vzdelávania zabezpečili riaditelia cirkevných (99,14 %) a štátnych MŠ (96,48 %). V súkromných školách odborne vyučovalo 60,90 % učiteľov. V Bratislavskom kraji vzhľadom na požiadavky zriaďovateľov boli pedagogickí a odborní zamestnanci SMŠ v prevažnej miere vysokoškolsky vzdelaní, však len niektorí spĺňali kvalifikačné predpoklady učiteľa MŠ (38,07 %). Komunikovali a väčšinou vyučovali v AJ⁶. Vzhľadom na nižší počet zaradených detí v triedach výrazne využívali individuálny prístup, rešpektovali ich hrové potreby a vykazovali prevažne dobré výsledky VVČ. Dopadom pretrvávajúcej fluktuácie a nekvalifikovanosti učiteľov v Banskobystrickom kraji a problémov s obsadením kvalifikovaných učiteľov najmä v jednotriedných MŠ s nízkym počtom detí v Prešovskom kraji, boli slabá úroveň plánovania VVČ a rozvíjania kompetencií detí.

Riaditelia rozhodovali (86,37 %) v súlade s platnými právnymi predpismi. Pretrvávalo vydanie rozhodnutí o prijatí dieťaťa do MŠ bez písomnej žiadosti zákonného zástupcu, potvrdenia o zdravotnom stave dieťaťa a rozhodnutia o OPŠD. Niektorí riaditelia aj na tlak zriaďovateľov prijali do tried bez povolenia vyššieho stavu viac detí ako umožňuje školský zákon. Dopadom bolo obmedzenie podmienok na zaistenie bezpečnosti a zdravia detí, učiteľov a úrovne VVČ. Neplatné citácie právnych predpisov uviedlo vo výrokovvej časti vydaných rozhodnutí 34 riaditeľov (17,34 %). Riaditelia niektorých MŠ, i s alokovanými triedami, ZŠ s MŠ nestanovili rozsah základných povinností zástupcov riaditeľa, poverených učiteľov riadením a zástupcov riaditeľa pre MŠ, čo obmedzilo súčinnosť pedagogického riadenia a najmä výkon a účinnosť vnútroškolskej kontroly. V MŠ s alokovanými triedami prevládalo riadenie jednotlivých pracovísk ako samostatných subjektov. Zástupca riaditeľa, prípadne učiteľ poverený riadením sprostredkúvali riaditeľovi školy len vyžiadané informácie. Rokovania poradných orgánov neboli pre všetky objekty MŠ realizované spoločne. Dopadom nesúrodosti riadenia boli dlhodobé neriešené problémy, ktoré v jednej MŠ s alokovanými triedami v Bratislavskom kraji vyvrcholili sťažnosťami zákonných zástupcov detí. Zlepšenie si naďalej vyžaduje orientácia pedagogických zamestnancov v právnych predpisoch, odbornej terminológii, POP a participovanie poradných orgánov na skvalitňovaní VVČ.

Vnútroškový systém kontroly a hodnotenia mali riaditelia škôl vypracovaný na dobrej úrovni (89,96 %). Málo využívali (42,34 %) odstránenie zistených nedostatkov na skvalitnenie predprimárneho vzdelávania, tým podcenili význam vnútroškolskej kontroly. Plány hospitačnej činnosti boli väčšinou zamerané na vyučovanie učiteľov, v menšej miere na stav a úroveň rozvíjaných kompetencií detí. Pretrvávali náhodné pozorovania VVČ,

⁶ Štyri súkromné školy Bratislavského kraja deklarovali zriaďovacou listinou vyučovací jazyk anglický, čo bolo v rozpore s uvedeným jazykom v sieti škôl. Spôsobil to neuvedenie vyučovacieho jazyka v rozhodnutí ministerstva školstva o zaradení školy do siete.

zovšeobecňovanie zistení bez reflektovania a kontroly ich príčin. Dôvodom boli obavy riaditeľov zo zhoršenia vzťahov v školách i časová tieseň vyplývajúca z narastajúcej záťaže byrokracie. Učitelia portfóliami detskej tvorby a často škálovaním diagnostikovali deti. Zväčša nepopísali ich napredovanie v problematických oblastiach a neurčili postupy eliminácie zistených nedostatkov, tým obmedzili účinnosť spätnej väzby vzhľadom na plánovanie VVČ a individuálny prístup k deťom. Ojedinele využívali zistenia vzájomných hospitácií a otvorených hodín. Jedna MŠ Prešovského kraja v rámci medzinárodného projektu viedla detailnú diagnostiku rómskych detí. Opätovne si zlepšenie vyžaduje dôslednosť a pravidelnosť kontrolnej činnosti s využívaním rôznych stratégií umožňujúcich dosahovanie vytýčených cieľov v spolupráci s poradnými orgánmi riaditeľa, adresnosť kontrolných zistení a účinnosť pedagogickej diagnostiky z hľadiska pravidelného monitorovania úrovne rozvíjaných kompetencií detí.

Klíma a kultúra školy

V porovnaní s predchádzajúcim školským rokom bola úroveň klímy a kultúry MŠ veľmi dobrá (92,52 %) a viac kontrolovaných škôl sa zapojilo do rôznorodých projektov⁷ (56,12 %) pozitívne ovplyvňujúcich ich zameranie a výučbu. Školy organizovali a zúčastňovali sa aktivít spoločenského, kultúrneho, športového, sporadicky i tvorivého charakteru, tým podporovali regionálnu integritu, vzájomné vzťahy zainteresovaných, prezentovali tradície a opodstatnenosť predprimárneho vzdelávania aj v zahraničí. Niektoré školy informovali o aktivitách prostredníctvom vlastných webových sídiel, regionálnych médií aj školských časopisov (9,18 %). Zväčša spolupracovali s rodičmi, s rôznymi školami, inštitúciami, zriaďovateľmi, zložkami integrovaného záchranného systému. Školy poskytovali deťom aj zamestnancom príjemné, motivujúce, esteticky upravené a čisté⁸ prostredie. Učitelia dotvárali interiéry výsledkami detskej i vlastnej tvorby. Medzi riaditeľmi, zamestnancami škôl a deťmi prevládali dobré vzťahy, spolupráca a vzájomná podpora s pozitívnym dopadom na rozvíjanie osobnostných a sociálnych kompetencií detí. Ojedinelé neriešenie problémov riadiacimi zamestnancami malo negatívny dopad na pracovné vzťahy v školách.

Služby školy

Učitelia poskytovali individuálne konzultačno-poradenské služby (95,91 %) týkajúce sa riešenia výchovno-vzdelávacích problémov detí, v súkromných školách aj prostredníctvom vlastných alebo zmluvných psychológov, či špeciálnych pedagógov. Sprostredkovali (93,36 %) spoluprácu s centrami poradenstva a prevencie na posúdenie školskej spôsobilosti detí, eliminovanie logopedických porúch a mali funkčný systém pedagogického i zdravotného poradenstva. Sporadicky umožnili zákonným zástupcom detí účasť v procese výchovy a vzdelávania a emailovo komunikovali o napredovaní detí a organizovaní rôznych aktivít. V porovnaní s predchádzajúcim školským rokom boli centrá poradenstva a prevencie aktívnejšie pri vypracovávaní IVP pre deti so ŠVVP. Krúžková činnosť bola organizovaná vo viac ako polovici škôl plánovane (57,65 %), v popoludňajších hodinách. Ich činnosť

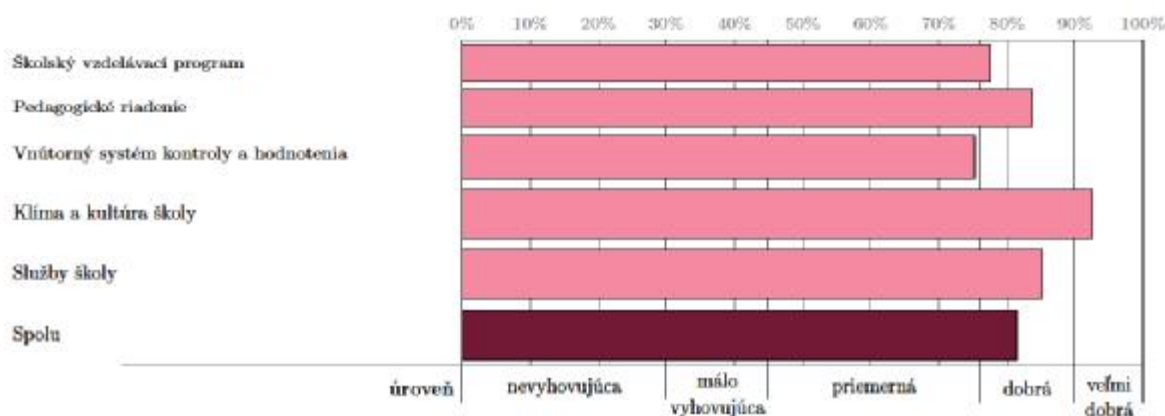
⁷ Naturáčik, Malí bádatelia, Slniečkove deti, čítame 20 minút, Modrý semafor, Adamko hravo – zdravo, Škola podporujúca zdravie, Evička a deti, Evička nám ochorela, Vitamínko a Vitálka, Ja už chorý nebudem, Dopraváčik, Bezpečná škôlka, Malý ochranár, Pomôž svojej škole a chráň prírodu, Poznaj a chráň, Zdravé slniečko, Poznaj a chráň, Svet stromov, Slniečka, Smerujeme k nulovému odpadu, Margarétka – folklórne tradície v VJU (jedna MŠ v Prešovskom kraji), Policajtká v MŠ, projekt pre deti z rómskych a málo podnetných rodín (1 SMŠ Banskobystrického kraja); medzinárodný projekt: Dobrý štart s cieľom zabezpečiť kvalitné vzdelávanie rómskych detí od ranného detstva (jedna MŠ v Prešovskom kraji), Dobrý začiatok, dobrý koniec – model plošnej prevencie a funkčnej rodiny v jej zrode (jedna MŠ v Prešovskom kraji) oboznamovanie s nemeckým jazykom – Projekt Interkultúrne vzdelávanie detí a dospelých IB-KE (jedna MŠ Trnavského kraja).

⁸ V jednej SMŠ Bratislavského kraja bolo zistené nedostatočné dodržiavanie čistoty priestorov a hygieny ohrozujúcich zdravie detí spôsobené chovom zvierat v interiéri, čo ŠŠI riešila upozornením Úradu verejného zdravotníctva SR.

zabezpečovali odborne spôsobilé osoby (48,97 %), menej kmeňoví učitelia (28,57 %). Školy organizovali rôzne športové kurzy, ktorými podporovali len u niektorých detí špecifické pohybové spôsobilosti. Veľa škôl nahrádzalo krúžky rôznorodými činnosťami pre všetky deti s rozšíreným obsahom výchovy a vzdelávania.

V porovnaní s predchádzajúcim školským rokom stúpila úroveň riadenia škôl v Trenčianskom kraji, naopak klesla v Košickom kraji a vo všetkých sledovaných kritériách riadenia škôl v Banskobystrickom kraji. *Riadenie škôl bolo na dobrej úrovni* (graf č. 1), v Trenčianskom kraji na veľmi dobrej, v Košickom a Banskobystrickom kraji na priemernej úrovni.

Graf č. 1 Riadenie materských škôl

Podmienky výchovy a vzdelávania

Personálne podmienky

Riadiaci zamestnanci⁹ kontrolovaných škôl prevažne spĺňali kvalifikačné predpoklady na výkon riadiacej funkcie (88,83 %). Niektorí neabsolvovali prípravu vedúcich pedagogických zamestnancov a nespĺňali požadovaný počet rokov pedagogickej praxe. V Košickom kraji riadiaci zamestnanci nevenovali začínajúcim učiteľom dostatočnú pozornosť, zamestnávateľia im nevypracovali vzdelávací program adaptačného vzdelávania. V Banskobystrickom kraji vzdelávacie zámery programov málo napomáhali odbornému zorientovaniu sa začínajúcich učiteľov v plánovaní a realizácii VVČ. Riaditelia väčšinou podporovali odborný rast učiteľov sebavzdelávaním, odbornými seminármi i konferenciami, vysokoškolským štúdiom. Plány kontinuálneho vzdelávania pedagogických zamestnancov rešpektovali (78,85 %) zámery, možnosti, aktuálne potreby škôl a vzdelávacie moduly národného projektu.

Vyhovujúce **priestorové podmienky** (78,27 %) zodpovedali potrebám detí a zamestnancov, umožňovali uskutočňovanie ŠkVP a organizovanie rôznorodých aktivít. Triedy boli vkusne a účelovo zariadené variabilným nábytkom zväčša zodpovedajúcim ergonomickým požiadavkám. Zdevastované interiéry vyžadujúce rekonštrukčné riešenie malo päť škôl Banskobystrického kraja. Dostatočné množstvom hračiek, pomôcok, rôznorodého materiálu, didaktickej techniky a DT uľahčovalo učiteľom výučbu. Vonkajšie priestory rozlohou a zväčša štandardným vybavením umožňovali rozvíjanie základných aj špeciálnych pohybových spôsobilostí detí. Súčasťou niektorých škôl boli knižnica, počítačová učebňa, telocvičňa, posilňovňa, sauna, altánok, oddychová zóna, umelo vytvorené terénne nerovnosti,

⁹ Riaditelia 5 súkromných škôl Bratislavského kraja nespĺňali kvalifikačné predpoklady, dvaja navykonávali priamu výchovno-vzdelávaciu činnosť.

dopravné ihrisko, multifunkčné preliezačky a ihrisko s umelým trávnatým povrchom. Vstupné a vnútorné priestory malo *bezbariérovo upravené* 24 (8,60 %) MŠ, nie všetky vzdelávali deti so ZZ. Niektoré MŠ nemali upravené, dobudované a oplotené školské areály, niektoré mali ich vybavenie opotrebované a nefunkčné. Tým obmedzili rozvíjanie sezónnych pohybových spôsobilostí detí a čiastočne bezpečnostné podmienky VVČ. Riaditelia v rozhovoroch skonštatovali, že pomalá rekonštrukcia objektov a revitalizácia školských areálov je spôsobená nedostatok finančných prostriedkov. V Banskobystrickom kraji splynutie, či spojenie MŠ s inými školami výrazne obmedzilo využívanie interiérov a exteriérov pre spontánne i zámerne učenie sa detí. Budova jednej montovanej MŠ nevyhovovala hygienickým požiadavkám a bola v prevádzke po skončení doby jej užívania.

Materiálno-technické podmienky ovplyvňovali rozvíjanie kľúčových kompetencií detí. Lepšie boli vybavené mestské a súkromné MŠ. Pedagogickí zamestnanci mali k dispozícii v primeranej aktuálnej kvantite odbornú literatúru, vrátane publikácií národného projektu, odborné časopisy a zborníky z konferencií. Veku detí, napomáhaniu rozvíjania, napr. ich zmyslového vnímania, grafomotorických spôsobilostí, čitateľských záujmov zodpovedala žánrovo rôznorodá detská literatúra a časopisy, materiály schválené i odporúčané ministerstvom školstva. Školy s VJM mali pre deti knihy, časopisy v ich rodnom jazyku. Učitelia účelne využívali učebné pomôcky (91,32 %), zväčša i didaktickú techniku (76,02 %); prístup na internet malo 66,32 % MŠ. Napriek centrálnemu vybaveniu škôl DT učitelia ojedinele (35,20 %) cielene podporovali DG detí. V niektorých MŠ boli počítače a tlačiarne umiestnené v kanceláriách riaditeľov, tým eliminovali národným projektom deklarovaný účel ich využitia. V porovnaní s predchádzajúcim školským rokom školy zabezpečili viac kompenzačných pomôcok (62,50 %) a materiálov podporujúcich predčitateľskú gramotnosť (PČG), však minimálne obnovovali telovýchovné náradie a náčinie.

Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia

Riaditelia vydali školský poriadok po prerokovaní (77,04 %) v RŠ a v PR. Zverejnili ich na verejne prístupnom mieste, sporadicky na webovom sídle školy a oboznámili zákonných zástupcov detí a zamestnancov s právami a povinnosťami, pravidlami chodu školy a podmienkami zabezpečenia ochrany zdravia vo výchove a vzdelávaní (84,74 %). Nie vždy boli informácie zreteľne formulované, niektoré neznalosťou právnych predpisov chýbali¹⁰, čo v prípadných konfliktných situáciách nezaručovalo ich jednotný postup riešenia. V porovnaní s predchádzajúcim školským rokom venovali školy väčšiu pozornosť rozpracovaniu preventívno-výchovných programov¹¹. Denné poriadky vytvárali (88,26 %) vyvážený priestor pre hru a učenie sa detí, mali pevne stanovený čas činností zabezpečujúcich životosprávu (98,46 %). Niektorí učitelia nerešpektovali rovnocennosť organizačných foriem, sledovali čas ich trvania, striktné ukončovali hrové činnosti, neodôvodnene skracovali pobyt vonku, neaplikovali situačné rozhodovanie, tým obmedzovali priestor a čas na vlastnú motiváciu konania a angažovania sa detí. V súlade so zásadami zdravej životosprávy bol stravovací a pitný režim detí dodržiavaný (90,30 %). Školy organizovali (73,97 %) rôznorodé aktivity súvisiace so ŠkVP a plánom práce školy. Nie vždy boli výlety, športové kurzy a krúžková činnosť realizované s informovaným súhlasom zákonných zástupcov, prípadne s poučením zúčastnených osôb a detí o bezpečnosti a ochrane zdravia. Školy mali

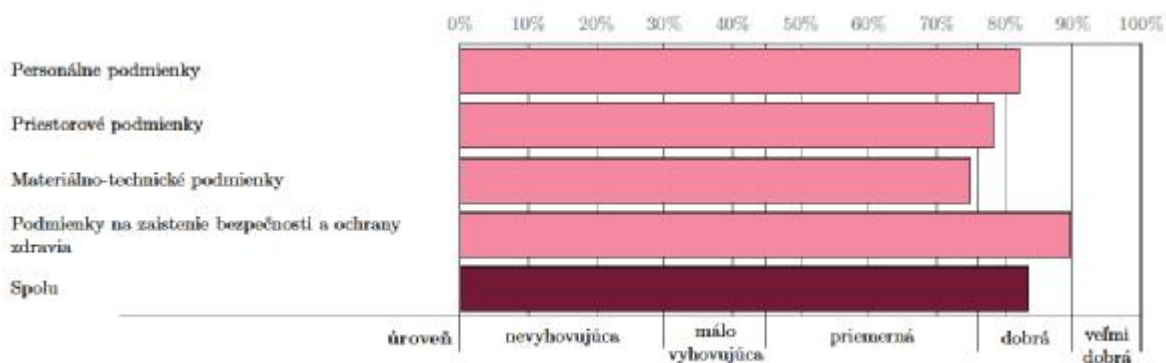
¹⁰ Výkon práv a povinností osôb v škole, pravidlá ich vzájomných vzťahov, podrobnosti o prevádzke a vnútornom režime školy vrátane organizácie krúžkovej činnosti a iných aktivít MŠ, podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia detí, ich ochrany pred sociálnopatologickými javmi, diskrimináciou, alebo násilím.

¹¹ Národný program prevencie obezity rozpracovalo 150, Plán výchovy k ľudským právam v rezorte školstva 144 a Národný program duševného zdravia 123 škôl – celkovo dobrá úroveň (78,09 %).

stanovené pravidlá na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia detí (90,30 %) vrátane dostupnosti prvej pomoci a podľa potreby viedli evidenciu školských úrazov (94,89 %).

Podmienky výchovy a vzdelávania boli na dobrej úrovni (graf č. 2), v Trenčianskom boli na veľmi dobrej a v Košickom kraji na priemernej úrovni.

Graf č. 2 Podmienky výchovy a vzdelávania v materských školách

Stav a úroveň vyučovania a učenia sa

V rámci kontrolnej činnosti bolo vykonaných **448** hospitácií v **196** MŠ, z toho **385** v štátnych, **6** v cirkevných a **57** v súkromných školách. V MŠ s VJS bolo vykonaných **410** hospitácií, s VJM **19**, s VJS/VJM **14** s VJU **2** a v bilingválnych MŠ **3** hospitácie.

Učitelia v plánoch VVČ v menšej miere operacionalizovali výkonové štandardy ŠkVP. V porovnaní s predchádzajúcim školským rokom klesla úroveň oboznamovania (59,78 %) detí s cieľmi VVČ, čo znižovalo ich záujem a iniciatívu v riešení učebných problémov. V zohľadňovaní dosiahnutej úrovne a rozvojového potenciálu detí bol zaznamenaný 10 % pokles. Pretrvávajúcou príčinou bola neskúsenosť, často i nevedomosť učiteľov operacionalizovať ciele a diferencovať VVČ. Dopadom nedostatočných časových možností na sebarealizovanie sa i zbytočného časového predĺženia činností bolo neprimerané preťažovanie detí, ktoré nie vždy dosiahli stanovený cieľ. Pretrvávalo podceňovanie vekovo starších detí v heterogénnych triedach. Deti boli nedôsledné, pasívne, očakávali pomoc učiteľa a často činnosti predčasne ukončili, prípadne ich realizovanie odmietli. Angažovali sa najmä skúsenostným a zážitkovým učením sa. Učitelia priebežne podporovali aktivitu a vytrvalosť detí v činnostiach, eliminovali rušivé momenty, zabezpečovali dodržiavanie spoločne stanovených pravidiel a bezpečných postupov, však málo overovali, či boli stanovené ciele v závere VVČ dosiahnuté. Dopadom často formálnej spätnej väzby bola slabá informovanosť detí o tom čo dosiahli a v čom sa zlepšili.

Psychomotorické kompetencie detí boli podporované (87,24 %) rôznorodými pohybovými aktivitami a praktickými činnosťami. Deti zväčša spolupracovali a dodržiavali vzájomne dohodnuté pravidlá, reagovali na telovýchovnú terminológiu, rôzne signály a zvládali základné pohyby i zodpovedajúce postupy v činnostiach, vrátane ľavopravej orientácie. Vhodne prekonávali prekážky, manipulovali s telovýchovným náčiním a orientovali sa v rôznorodých priestoroch. Pozitívom bolo zaradovanie pohybových aktivít viackrát v priebehu dňa a podporovanie špecifických¹² pohybových spôsobilostí detí. Zvýšenú pozornosť je opätovne potrebné venovať zdravotnej účinnosti cvikov a pohybových aktivít vzhľadom na primeranosť a vzostupnosť fyzickej záťaže organizmu a zvládanie jednotlivých cvikov deťmi. Učitelia intenzívne podporovali samostatnosť a sebadôveru detí

¹² S ohľadom na podmienky a možnosti škôl bicyklovanie, kolobežkovanie, korčuľovanie, plávanie, tenis, kĺzanie, lyžovanie, sánkovanie, bobovanie a pod.

v sebaobslužných činnostiach a v udržiavaní poriadku. Jemnú motoriku a vizuomotoriku rozvíjali aj strihaním, skladaním, lepením, modelovaním, konštruovaním, činnosťami s technickým, prírodným materiálom a činnosťami súvisiacimi s ľudskou prácou. V porovnaní s predchádzajúcim školským rokom boli dôslednejší vo výbere nástrojov a materiálov podporujúcich výtvarnú tvorbu detí, však celkovo na priemernú úroveň (75,23 %) poklesla ich aktivita v cieľavedomom rozvíjaní grafomotorických schopností detí. Pretrvávalo obmedzovanie tvorivosti, koordinácie zraku a ruky detí predkladaním šablón, malých plôch, krátkych pasteliek i akceptovanie nevhodnej polohy tela a uchopenia nástrojov. Zlepšenie si naďalej vyžaduje pravidelné, cieľavedomé realizovanie cvičení na náradí, bežeckých a loptových hier.

Vytvorenými príležitosťami na učenie sa a podporovaním uplatňovania skúseností učiteľa napomáhali rozvíjaniu **kognitívnych a učebných kompetencií** detí (71,08 %). Umožňovali im nadobúdať poznatky a uplatňovať vlastné záujmy rôznorodými spôsobmi, najmä zabezpečením vhodných informácií a učebných pomôcok, praktickou aplikáciou a prezentovaním sa. Deti nezaujali ojedinele zastarané a esteticky nepríťažlivé učebné pomôcky. V porovnaní s predchádzajúcim školským rokom napriek zvedavosti a záujmu detí učiteľia nevýrazne podporovali ich nápaditosť a vynaliezavosť. Dôsledkom bola málo vyhovujúca úroveň (43,40 %) samostatného tvorivého riešenia učebných problémov a postupov deťmi. Príčinou bolo pretrvávajúce presadzovanie vlastných predstáv a postupov učiteľov, ktorí ojedinele zdôvodňovali opodstatnenosť odpovede a konania detí, ako aj zasahovanie do procesu a produktov detí, tým obmedzovali ich kritické a tvorivé myslenie. V spontánných činnostiach a rolových hrách boli deti kreatívnejšie ako v riadených edukačných aktivitách. Učiteľia často reprodukovanou hudbou nahrádzali vlastné i detské spevácke aj inštrumentálne aktívne angažovanie sa, čo vyžaduje zlepšenie. Dopadom stereotypnosti vybavenia hrových centier a preferovania kreslenia bolo, že niektorí učiteľia nevenovali dostatočnú pozornosť seberealizovaniu sa detí v námetových hrách, experimentoch a pokusoch.

Učiteľia podporovali **komunikatívne kompetencie** (72,54 %) a PČG (70,24 %) detí najčastejšie rozhovormi, interpretovaním vlastných myšlienok aj prostriedkami pohybu alebo umenia, komentárom ilustrácie a obrázku, čítaním textu, jazykovými a analyticko-syntetickými hrami, tvorbou vlastných knižných hračiek, hrou s pexesom a puzzlami. Cielene uplatňovali metódu maľované čítanie, kalendár počasia a ranný kruh. Deti komunikovali bezprostredne, kultivovane s primeranou hlasitosťou, intonáciou a tempom reči, väčšinou v spisovnej podobe slovenského jazyka. Mnohé mali poruchy výslovnosti, ktorých výskyt má narastajúci trend. Slabšou stránkou boli dominancia učiteľov, prevaha riadených činností, kladenie uzavretých otázok, nesprávny rečový vzor a časté využívanie zdobnenín v komunikácii s deťmi. V triedach s VJM deti v štátnom jazyku najčastejšie memorovali počuté, jednoslovné odpovedali a formulovali jednoduché vety. Pretrvávajúcimi príčinami boli nízka úroveň ovládania štátneho jazyka učiteľmi a nedostatočné využívanie interaktívnych metód. V piatich SMŠ Bratislavského kraja učiteľia bezprostredne komunikovali s deťmi prevažne anglicky. Prínosom viacročnej dochádzky boli bezproblémová vzájomná komunikácia detí rôznych národností v slovenskom a anglickom jazyku, a úspešné zvládnutie prijímacích skúšok v ZŠ s VJA.

Zvedavosť a záujem o činnosti s lupou, mikroskopom, obsahom rôznorodými knihami, mapami i spoločenskými hrami umožňovali učiteľom rozvíjať **informačné kompetencie** detí (49,94 %). Málo využívali DT ako prostriedok učebných problémov (35,20 %) a porovnávanie informácií z rôznych zdrojov. Deti často bez konkrétne stanoveného cieľa samé listovali v knihách a intuitívne riešili úlohy edukačných programov.

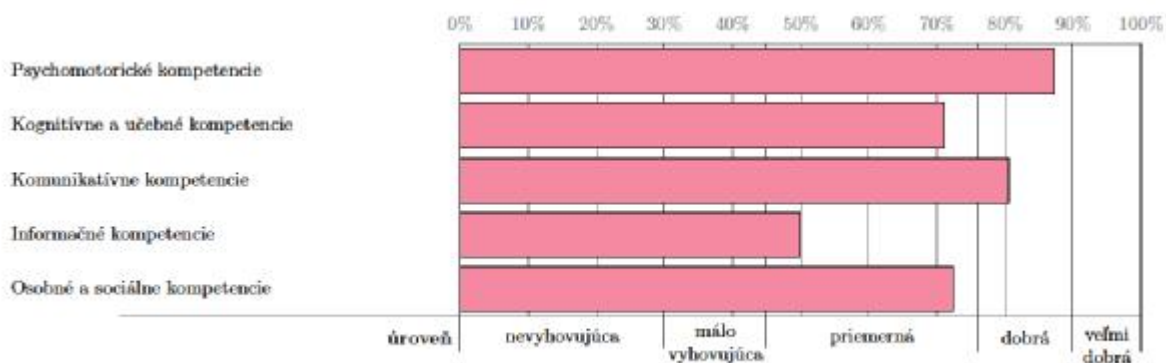
Osobné a sociálne kompetencie detí učiteľia skvalitňovali podporovaním vzájomného akceptovania sa, počúvania, spolupráce i vlastným konaním. V prevažnej miere vytvárali a udržiavali priaznivú atmosféru edukačných skúseností detí. Napomáhali im uvedomovať

si dôsledky vlastného správania sa a konania. Ojedinele direktívne, bez vzájomného vydiskutovania deťmi, riešili problémové situácie. Deti vystupovali sebaisto, dôverovali spoluhráčom a rešpektovali ich jedinečnosť. Vedeli si rozdeliť úlohy i situačne sa rozhodnúť. Zlepšenie si vyžaduje málo vyhovujúca úroveň (36,24 %) podporovania hodnotiacich a sebahodnotiacich spôsobilostí detí.

V porovnaní s predchádzajúcim školským rokom klesla úroveň vyučovania v Trenčianskom kraji, porovnateľná bola v Prešovskom a v Trnavskom kraji.

Stav a úroveň vyučovania a učenia sa boli na priemernej úrovni (graf č. 3), na dobrej v Bratislavskom, Nitrianskom a v Trenčianskom kraji.

Graf č. 3 Rozvíjanie kľúčových kompetencií detí

Záver

Školské vzdelávacie programy v prevažnej miere umožňovali uskutočňovať výchovu a vzdelávanie v súlade s cieľmi školského zákona a ŠVP. Celkovo ich funkčnosť znižovalo pretrvávanie všeobecne i nekonkrétne spracovaných jednotlivých častí, či ich absencia, ako aj nesúlad rozsahu UO so vzdelávacími štandardmi ŠVP. Dopadom boli najmä neobsiahnutie rozsahu učiva ŠVP a formálnosť kontrolného systému nad úrovňou plánovania a výchovno-vzdelávacej činnosti. Pedagogickí zamestnanci vedeli označiť nedostatky týkajúce sa aktuálnej a pragmatickej súvzťažnosti jednotlivých častí ŠkVP.

Vo väčšine škôl pozitívne ovplyvnilo riadenie i vyučovanie učiteľov spracovanie vnútorných pokynov a usmernení. Pretrvávajúca slabá orientácia pedagogických zamestnancov v právnych predpisoch si vyžaduje zlepšenie najmä vzhľadom na citovanie platných ustanovení v dokumentácii, či rozhodnutiach a na vypracovanie chýbajúcej dokumentácie. V porovnaní s predchádzajúcim školským rokom venovali školy zvýšenú pozornosť rozpracovaniu pravidiel na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia detí, preventívno-výchovných programov a denným poriadkom, ktoré umožňovali vyvážené striedanie hry a učenia sa detí bez časového obmedzenia jednotlivých organizačných foriem. Riadiaci zamestnanci prevažne spĺňali kvalifikačné predpoklady na výkon riadiacej funkcie. Podporovali vzdelávanie učiteľov a organizovanie rôznorodých aktivít v súlade s plánom práce školy a ŠkVP. Silnou stránkou riadenia boli zabezpečenie odbornosti a prezentovanie predprimárneho vzdelávania na regionálnej i medzinárodnej úrovni, vzájomná spolupráca MŠ a podpora zamestnancov, zákonných zástupcov detí i rôznych inštitúcií, aktívnejšie participovanie s centrami poradenstva a prevencie na eliminovaní výchovno-vzdelávacích problémov detí. Prevažne plánovaním len jedného cieľa denne z niektorej rozvojovej oblasti v týždennom horizonte učiteľa nezabezpečili interaktivitu špecifických cieľov rovnocennými organizačnými formami, vnímali edukačnú aktivitu ako najdôležitejšiu v dennom poriadku, čo si vyžaduje zlepšenie. Mnohé školy organizovaním rôznorodých záujmových aktivít pre všetky deti nahrádzali podporovanie špecifických spôsobilostí len niektorých detí

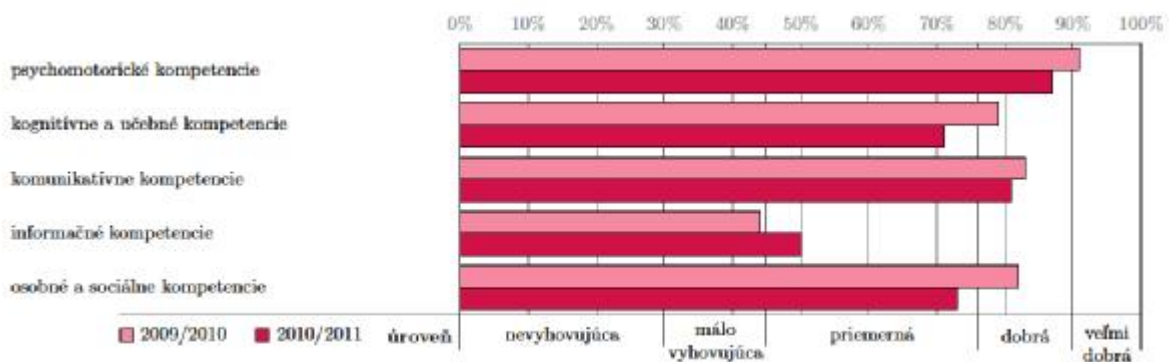
krúžkovou činnosťou, ktorú v porovnaní s predchádzajúcim školským rokom prevažne zabezpečovali osoby z externého prostredia. Poradné orgány riaditeľov spolupracovali na revidovaní ŠkVP, tvorbe vnútorných predpisov a riešili odborné problémy. Zlepšenie si naďalej vyžaduje ich súčinnosť na uplatňovaní vhodných vzdelávacích stratégií a hodnotiacich nástrojov. V porovnaní s predchádzajúcim školským rokom klesla úroveň vnútorného systému kontroly a hodnotenia. Príčinami boli najmä obmedzené časové možnosti, formálnosť výkonu a obavy riaditeľov zo zhoršenia pracovných vzťahov.

Vnútorné i vonkajšie priestory škôl zväčša štandardným vybavením umožňovali rozvíjanie kľúčových kompetencií detí. Učitelia účelne využívali učebné pomôcky vo VVČ. Zlepšenie si opätovne vyžaduje ciele využívanie DT deťmi. V porovnaní s predchádzajúcim školským rokom školy vo väčšej miere zabezpečili kompenzačné pomôcky a materiály podporujúce PČG detí, však úroveň materiálo-technických podmienok celkovo klesla aj napriek vybaveniu škôl DT v rámci projektu.

Učitelia napomáhali rozvíjaniu osobností detí v súlade s UO zväčša premyslenými postupmi. Menej pozornosti venovali diferencovaniu učebných problémov s ohľadom na rozdielne výchovno-vzdelávacie potreby, čím v porovnaní s predchádzajúcim školským rokom prispeli k celkovému zníženiu úrovne vyučovania. Silnou stránkou boli priaznivá atmosféra, podporovanie praktických, sebaobslužných činností a vzájomného akceptovania sa, pomoci a spolupráce detí, zaraďovanie pohybových aktivít viackrát v priebehu dňa. Deti s radosťou manipulovali s pomôckami, dodržiavali všeobecné i dohodnuté pravidlá. Dokázali diskutovať a vyjadrovať sa prostriedkami pohybu a umenia. Pozornosť je potrebné venovať tvorivému sebarealizovaniu sa detí. Učitelia priebežne iniciovali záujem detí o činnosti, však málo overovali a hodnotili ako chápu a využívajú poznatky a spôsobilosti. Slabou stránkou boli uplatňovanie záverečného hodnotenia a podporovanie hodnotiacich a sebahodnotiacich spôsobilostí detí.

V porovnaní s predchádzajúcim školským rokom stúpla úroveň rozvíjania informačných kompetencií, avšak poklesla úroveň rozvíjania psychomotorických, osobných a sociálnych, kognitívnych a učebných kompetencií. Porovnateľné bolo rozvíjanie komunikatívnych kompetencií detí. Porovnanie úrovne rozvíjaných kľúčových kompetencií detí v školskom roku 2009/2010 a 2010/2011 znázorňuje graf č.4.

Graf č. 4 Rozvíjanie kľúčových kompetencií detí v školskom roku 2009/2010 a 2010/2011

Výrazné pozitívne zistenia

- rozhodovanie riaditeľov
- kultúrne, motivujúce prostredie škôl
- konzultačno-poradenské služby škôl
- organizovanie aktivít v súlade s plánom práce školy a školským vzdelávacím programom
- dodržiavanie psychohygienických potrieb, bezpečnosti a ochrany zdravia detí

- súlad obsahu výchovy a vzdelávania s učebnými osnovami školského vzdelávacieho programu
- podporovanie rozvoja sebaobslužných činností detí
- podporovanie vzájomného akceptovania sa a pomoci detí

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- úroveň obsahu školských vzdelávacích programov s dôrazom na štruktúru a rozsah učebných osnov
- pravidelnosť, dôslednosť a adresnosť vnútornej kontroly
- vedenie pedagogickej dokumentácie v štátnom jazyku a jazyku národnostnej menšiny v školách s vyučovacím jazykom národnosti
- orientácia pedagogických zamestnancov v právnych predpisoch, odbornej terminológii a v pedagogicko-organizačných pokynoch
- interaktívne plánovanie operacionalizovaných cieľov troch rozvojových oblastí
- diferencovanie činností zohľadňovaním výchovno-vzdelávacích potrieb detí
- dosahovanie špecifických cieľov rovnocennými organizačnými formami
- špecifikovanie činností detí pomocou digitálnych technológií
- voľba a aplikovanie hodnotiacich nástrojov učiteľmi
- podporovanie hodnotiacich a sebahodnotiacich spôsobilostí detí

Opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov

Na základe zistených nedostatkov voči vedúcim zamestnancom kontrolovaných subjektov uplatnila Štátna školská inšpekcia **1 865 opatrení**. Z toho bolo **1 126 odporúčaní**, **336 uložených opatrení**. Kontrolované subjekty *prijali 339 opatrení* na odstránenie zistených nedostatkov. Na porušovanie platných predpisov bolo *upozornených 49* zriaďovateľov. V porovnaní s predchádzajúcim školským rokom stúpol počet opatrení na odstránenie zistených nedostatkov.

Najviac **odporúčaní** sa týkalo zohľadňovania výchovno-vzdelávacích potrieb detí operacionalizovaním cieľov, ich zreteľným formulovaním a diferencovaním činností; využívania a porovnávaní informácií deťmi; systematického hodnotenia učiteľov; podporovania tvorivého a divergentného riešenia učebných problémov, hodnotiacich a sebahodnotiacich spôsobilostí detí. Ďalšie odporúčania boli zamerané na skvalitnenie výkonu a účinnosti vnútornej kontroly školy, pedagogického diagnostikovania; implementovanie platných právnych predpisov a pedagogicko-organizačných pokynov v dokumentácii školy; na skvalitnenie riadenia určením rozsahu kompetencií zástupcu riaditeľa a na zdravotnú účinnosť pohybových a relaxačných cvičení. V menšej miere na cielené rozvíjanie grafomotorických spôsobilostí a komunikovanie detí v štátnom jazyku v školách s VJM.

Uložené opatrenia školskou inšpekciou a prijaté opatrenia riaditeľmi MŠ boli zamerané na dopracovanie obsahu ŠkVP a vypracovanie UO v minimálnom rozsahu vzdelávacích štandardov ŠVP. V menšom rozsahu na vypracovanie chýbajúcej pedagogickej a ďalšej dokumentácie školy; na zriadenie metodického združenia; prerokovanie ŠkVP a školského poriadku školy v pedagogickej rade a v rade školy a na dvojjazyčné vedenie pedagogickej dokumentácie v školách s VJM a VJU.

Zriaďovatelia boli **upozornení** na nespĺňanie kvalifikačných predpokladov učiteľov a riaditeľov škôl; nezabezpečenie predprimárneho vzdelávania striedavo dvomi učiteľmi; prekročenie počtu zaradených detí v triedach; na nesúlad obsahu zriaďovacích listín s platným právnym stavom; nevydanie pracovného poriadku; nevypracovanie vzdelávacieho programu adaptačného vzdelávania; nezriadenie rady školy; na nevyhovujúcu úroveň školského

vzdelávacieho programu¹³, na málo vyhovujúcu a nevyhovujúcu úroveň riadenia¹⁴ a na nevyhovujúcu úroveň vyučovania učiteľov¹⁵.

Odporúčania a podnety

Riaditeľom škôl

- skvalitniť obsah ŠkVP s dôrazom na štruktúru a rozsah učebných osnov
- viesť pedagogickú a ďalšiu dokumentáciu v súlade so školským zákonom a platnou vyhláškou o materskej škole
- podporovať právne vedomie a profesijný rozvoj zamestnancov
- dôsledne a pravidelne monitorovať a hodnotiť plánovanie výchovno-vzdelávacej činnosti, vyučovanie učiteľov a úroveň rozvíjaných kompetencií detí v rovnocenných organizačných formách
- skvalitňovať v spolupráci s poradnými orgánmi účinnosť priebežného a záverečného hodnotenia učiteľov s dôrazom na reflektovanie prežitého a nadobudnutého deťmi
- podporovať digitálnu spôsobilosť učiteľov
- skvalitniť jazykovú prípravu detí v štátnom jazyku v školách s vyučovacím jazykom maďarským

Zriaďovateľom

- rešpektovať právne predpisy súvisiace s predprimárnym vzdelávaním (dodržať požadovaný počet kvalifikovaných učiteľov striedajúcich sa v dvoch zmenách; rešpektovať kvalifikačné predpoklady na výkon pedagogickej činnosti učiteľa a riaditeľa; zosúladiť obsah zriaďovacích listín s právnym stavom; nezasahovať do kompetencií riaditeľov škôl)
- rozširovať kapacitné podmienky materských škôl vzhľadom na stúpajúci počet detí (vytváraním alokovaných tried v nevyužitých priestoroch škôl a budov obcí, stavebnými úpravami, kontajnerovou architektúrou)
- podporovať vzdelávanie pedagogických zamestnancov
- skvalitňovať materiálno-technické (vrátane internetu) a bezpečnostné podmienky škôl

Metodicko-pedagogickému centru

- reagovať na záujem pedagogických zamestnancov o ponuky kontinuálneho vzdelávania operatívnym otváraním študijných skupín
- zamerať obsahy modulov vzdelávania učiteľov materských škôl na získavanie skúseností operacionalizovať ciele a špecifikovať činnosti s ohľadom na výchovno-vzdelávacie potreby detí; vhodne voliť a aplikovať hodnotiace nástroje s dôrazom na hodnotenie a sebahodnotenie detí; využívania digitálnych technológií ako prostriedku učebných praktických problémov; tvorby a revidovania školských vzdelávacích programov

Štátnemu pedagogickému ústavu

- zabezpečiť materským školám metodické publikácie jednotlivých vzdelávacích oblastí predprimárneho vzdelávania

Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu

- určiť zreteľne vyučovací jazyk v rozhodnutí o zaradení školy do siete škôl a školských zariadení
- podmieniť zriadenie, splynutie, či spojenie materskej školy s inou školou stanoviskom Štátnej školskej inšpekcie o vyhovujúcich priestorových a materiálno-technických

¹³ Dve MŠ Banskobystrického kraja a 1 nemala vypracovaný ŠkVP; 1 MŠ Bratislavského a Košického kraja

¹⁴ Málo vyhovujúca úroveň riadenia v 1 MŠ Prešovského a v 2 Košického kraja, nevyhovujúca úroveň riadenia v 2 školách Banskobystrického kraja.

¹⁵ Dve MŠ Banskobystrického kraja.

podmienkach predprimárneho vzdelávania novelizovaním § 19 a § 20 zákona č. 596/2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nasledovne:

- § 19 ods. 1, doplniť vetu: Školu, školské zariadenie, stredisko praktického vyučovania alebo pracovisko praktického vyučovania možno zriadiť **na základe pozitívneho stanoviska Štátnej školskej inšpekcie o vyhovujúcich priestorových a materiálno-technických podmienkach výchovy a vzdelávania** a až po jeho zaradení do siete
- § 20 ods. 1, doplniť vetu: Na základe rozhodnutia zriaďovateľa alebo dohody zriaďovateľov môžu školy rôzneho druhu a typu **splynúť, spájať sa** do jednej právnickej osoby až **na základe pozitívneho stanoviska Štátnej školskej inšpekcie o vyhovujúcich priestorových a materiálno-technických podmienkach výchovy a vzdelávania**
- zjednodušiť predpísanú štruktúru školských vzdelávacích programov pre materské školy v zákone č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, tým že sa vyradia, prípadne zlúčia niektoré povinné časti štruktúry nasledovne:
 - § 7 ods. 4: zlúčiť písm. i) s písm. c)
Dôvod: *spôsob, podmienky ukončovania výchovy a vzdelávania a vydávanie dokladu o vzdelaní* určuje samotný stupeň vzdelania a je možné túto informáciu včleniť do časti, ktorá obsahuje informáciu o *stupni vzdelania*.
 - § 7 ods. 4, písm. o): vyňať časť týkajúcu sa *požiadaviek na kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov*
Dôvod: povinnosť duplicitne zadefinovaná v § 35 ods. 9 zákona č. 317/2009 Z. z. o pedagogických a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov Informácie o potrebných a plánovaných zmenách v štruktúre zamestnancov je možné včleniť do časti personálne zabezpečenie - § 7 ods. 4, písm. j).
- § 9 ods. 6, doplniť záver vety: **okrem materských škôl, ktoré vypracujú učebné osnovy najmenej v rozsahu výkonových štandardov**